

Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi

Cilt 3(2020), Sayı 6, 1-17

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Birinci Sınıf Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyete Bakış Açıları

Zeynep BAYKAN¹ Dilek ENER² Yasemin SEYFELİ³ Melis NACAR⁴
Fevziye ÇETİNKAYA⁵ Elif Deniz ŞAFAK⁶ Asuman GÖLGELİ⁷

Öz

Bu araştırmada tıp fakültesi öğrencilerinin kadın ve erkeğin çalışma alanları, toplumsal yaşam ve aile yaşamları içinde toplumsal cinsiyet rolleri ve ayrımcılıkla ilgili tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Tanımlayıcı nitelikte bir çalışmadır. Örneklem seçimine gidilmeksizin 2015-2016 eğitim öğretim yılında Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi birinci sınıfa devam eden öğrencilerin % 96,7'sına ulaşılmıştır. Öğrencilerin % 62,8'i Türkiye'de toplumsal cinsiyet konusunda eşitsizlik olduğuna inanmaktadır. Eğitim, çalışma, aile, sosyal hayat, kadın erkek ilişkisi konularında geleneksel rol dağılımını erkekler kadınlardan anlamlı olarak fazla oranda kabullenmektedir. Ancak kadın öğrencilerin de eşitsiz rol dağılımını destekleyen önermelere katılma oranları yüksek bulunmuştur. Erkekler geleneksel rol dağılımını daha fazla benimsemektedir ancak kadınlarda da düşük olmayan oranlarda eşitsiz rol dağılımına katılım bulunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Cinsiyet Roller, Ayrımcılık, Öğrenci

Opinions on Social Gender of Medical Students of Erciyes University

Abstract

In this study, it is aimed to determine the attitudes of medical faculty students about gender roles and discrimination in the working areas of men and women, social life and family life. It is a descriptive study. Regardless of the sample selection, 96.7% of the students attending the first year of Erciyes University Faculty of Medicine in the 2015-2016 academic year has been reached. 62.8% of students believe that the issue of gender inequality in Turkey. Traditional role distribution in education, work, family, social life, women-men relationship is considered to be significantly higher than women. However, female students also found high rates of participation in propositions supporting unequal role distribution. Men adopt traditional role distribution more, but women also participate in unequal role distribution at low rates.

Keywords: Gender, Gender Roles, Discrimination, Student

¹ Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi Ana Bilim Dalı, zbaykan@erciyes.edu.tr

² Dr. Arş. Gör., Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı, ener.dilek@gmail.com

³Yüksek Lisans Öğrencisi, Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyoistatistik Ana Bilim Dalı, yaseminseyfeli@gmail.com

⁴ Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi Ana Bilim Dalı, mnacar@erciyes.edu.tr

⁵ Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı, fevcetin@erciyes.edu.tr

⁶ Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı, elif25deniz@hotmail.com

⁷ Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Ana Bilim Dalı, golgeli@erciyes.edu.tr

Giriş

Cinsiyet, bireyin doğuştan getirdiği, kadın veya erkek olarak sahip olduğu genetik, fizyolojik ve biyolojik özellikleri; toplumsal cinsiyet ise, toplumun ve kültürün kadın veya erkeğe sosyal olarak yüklediği anlam ve beklentileri ifade etmektedir (Akın ve Özvarış, 2006; Dünya Sağlık Örgütü, 1998). Toplumsal cinsiyette biyolojinin kodladığı maddi bedenlere manevi anlamlar yüklenerek kültürel olarak bir tanımlama ve ayırma yapılmaktadır (Bingöl ve Orhan, 2014). Evde, topluluk içinde veya iş ortamlarında her iki cinsiyete nasıl davranmaları gerektiğini içeren uygun normlar ve davranışlar öğretilmektedir. Bireyler veya gruplar, kurulan toplumsal cinsiyet normlarına "uymuyorsa", genellikle damgalanma, ayrımcı uygulama veya sosyal dışlanma ile karşı karşıya kalmaktadır. Toplumsal cinsiyet normları güçlendiğinde diğer cinsiyet için güç ve fırsatların kullanımında farklılıklar olmakta ve bu durum eşitsizlikleri beraberinde getirmektedir (DSÖ, 2018). Toplumsal cinsiyet farklılığı toplumsallaşma ve sosyalleşme süreçleri içerisinde oluşmaktadır. Nesilden nesile aktarılmakta ama zamanla değişebilmekte ve farklı kültürler ve popülasyonlar arasında farklılık gösterebilmektedir.

Toplumsal cinsiyet kavramı içinde yer alan toplumsal cinsiyet rolleri; geleneksel olarak kadın ve erkekle ilişkili olduğu kabul edilen rolleri ifade etmekte olup kültürel olarak her iki cinse uygun görülen kişilik özelliklerinin sonucu yapılması beklenen davranışları içermektedir (Dökmen, 2014). Pek çok toplumda kadın ve erkek farklı varlıklar olarak görülmekte ve her birinin kendine ait imkânları, rolleri ve sorumlulukları olduğu kabul edilmektedir. Erkeklerle verilen rollerin, ataerkil sistemdeki değerler sebebiyle daha önemli olduğu düşünülmekte, kadınların rolleri ikinci planda ve erkeğin tamamlayıcısı konumunda kalmaktadır. Kadınlara pasif, edilgen bir rol uygun görülürken; erkeklere aktif, etken bir rol uygun görülmektedir (Burger, 2006). Genel olarak kadına ev işlerinden sorumlu olma, bakım verme ve iş hayatında aktif olmama rolleri uygun görülmekte; sevecen, duygusal, hassas, bağımlı, şefkatli, boyun eğen, narin kişilikte olması beklenmektedir. Erkeklere ise evin reisi ve geçiminden sorumlu olma rolü uygun görülmekte; atılgan, korkusuz, akılcı, güvenli, bağımsız, soğukkanlı, ihtiraslı, güçlü olmaları beklenmektedir (Akın ve Özvarış, 2006; Birleşmiş Milletler, 1999; DeLisi ve Soundranayagam, 1990).

Toplumsal cinsiyet rollerinin sonucu olarak gelişen toplumsal cinsiyet ayrımcılığı mesleki alanda, aile hayatı ve sosyal yaşamda kendini göstermekte, her iki cinsiyeti de olumsuz etkileyebilmektedir. Fırsatları kullanmada, hizmetlere erişimde, kaynakların ayrılmasında ve kullanımında bireyin cinsiyeti nedeniyle ayrımcılık yapılabilmektedir. Toplumsal yaşamın çoğu alanında kadına ve erkeğe yüklenen roller, daha çok kadın aleyhine bir ayrımcılık

yaratarak; toplum yaşantısında sıklıkla kadınların ikinci plana atılmalarına ve erkeğe kadından daha fazla değer veren bir eşitsizlik modelinin devam etmesine neden olmaktadır. Bu eşitsizlik modeli özellikle çalışma/fırsat eşitliği, kararlara katılım, seçme özgürlüğü, sağlık hizmetlerinden faydalanma, ücret dağılımı, eğitim ve meslek seçiminde daha fazla göze çarpmaktadır. Erkeğe yüklenen kalıp yargılar da bu cinsiyete gereksiz psikososyal yük yüklemekte, toplumun beklentilerinin yerine getirilemediği durumlarda, bu cinsiyette ciddi sonuçlar olabilmektedir (Akın, 2007).

Toplumda kadına ve erkeğe yüklenen rollerin, üniversite öğrencileri için nasıl bir anlam taşıdığına araştırılması, öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki görüşlerinin ortaya çıkartılması, gelecek neslin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri eşitlikçi bir biçimde şekillendirmesi bakımından anlamlı olacaktır. Öğrencilerin toplumsal cinsiyet konusundaki algılarının belirlenmesi araştırmacılara, eğitim programcılara ve uygulayıcılara veri sağlayacağından dolayı çok önemlidir. Bu araştırmada Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin kadın ve erkeğin çalışma alanları, toplumsal yaşam ve aile yaşamları içinde toplumsal cinsiyet rolleri ve ayrımcılıkla ilgili tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırma tanımlayıcı nitelikte bir çalışmadır. Örneklem seçimine gidilmeksizin 2015-2016 eğitim öğretim yılında Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi birinci sınıfta kayıtlı olan tüm öğrencilerin araştırmaya alınması planlanmıştır. Kayıtlı 305 öğrenciden 30'u yıl boyunca derslere devamsız olduğundan örneklemden çıkarılmış ve 275 öğrencinin 266 (% 96,7)'sına ulaşılmıştır. Veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmış; anket iki kısımdan oluşturulmuştur. İlk kısımda sosyodemografik özellikler ve toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin 21 soru, ikinci bölümde öğrencilerin toplumsal rol ve cinsiyet eşitliğine genel bakışlarını içeren 22, çalışma yaşamına ait 18, toplumsal yaşama ait 20, aile yaşamına ait 14; toplamda 74 önermeye katılım durumları incelenmiştir. Katılım durumları hiç katılmıyorum/ katılmıyorum/ kararsızım/ katılıyorum/ kesinlikle katılıyorum şeklindedir. Analizler sırasında katılıyorum ile kesinlikle katılıyorum seçenekleri katılanlar olarak ve hiç katılmıyorum ile katılmıyorum seçenekleri katılmayanlar olarak birleştirilmiştir. Öğrenciler ekonomik durumlarını 'çok iyi', 'iyi', 'orta', 'kötü', 'çok kötü' olarak değerlendirmişlerdir. Anket formu bir uygulama dersi sırasında öğrencilere dağıtılmış, cevaplandıktan sonra geri toplanmıştır. Araştırma için Erciyes Üniversitesi etik kurulundan onay alınmıştır. Verilerin sunumunda nicel veriler için frekans tabloları, kategorik verilerin değerlendirilmesinde ki kare testi kullanılmıştır. İstatistiksel fark için $p < .05$ değeri anlamlı kabul edilmiştir.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğrenci sayısı 266, yaş ortalaması 19.1 ± 0.9 yıldır, % 51.1'i kadındır. Çekirdek aileye sahip olduğunu belirtenlerin oranı % 86.4'dür. Araştırma grubunun tanımlayıcı özelliklerine göre dağılımı Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırma Grubundaki Öğrencilerin Tanımlayıcı Özellikleri

Özellikler		Sayı	%
Cinsiyet (n=264)	Erkek	129	48.9
	Kadın	135	51.1
Annenin öğrenim düzeyi (n=265)	8 yıl ve daha az	117	44.2
	8 yıldan fazla	148	55.8
Annenin çalışma durumu (n=263)	Ev hanımı	194	73.8
	Emekli	14	5.3
	Çalışıyor	55	20.9
En uzun süre yaşadığı yer (n=260)	Şehir merkezi	195	75.0
	İlçe merkezi	54	20.8
	Kasaba/köy	11	4.2
Aile yapıları (n=257)	Eşitlikçi	147	57.2
	Babaerkil	100	38.9
	Anaerkil	10	3.9
Ekonomik durum (n=265)	İyi	137	51.7
	Orta	122	46.0
	Kötü	6	2.3

Öğrencilerin annelerinin % 55.8'inin öğrenim düzeyi lise veya üzeri iken, % 73.8'i ev hanımıdır. Türkiye'de toplumsal cinsiyet konusunda eşitsizlik olduğuna inanan öğrenci oranı % 62.8'dir. Kadın ve erkeğe eşit fırsat verilmediğini düşünenlerin oranı % 52.3'dür (erkekler % 38.0, kadınlar % 65.2). Öğrencilerin % 74.9'u cinsiyete dayalı rol dağılımının yetiştirilme sırasında öğrenildiğini düşünmektedir. Tablo 2'de öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin nedeni olabilecek bazı düşüncelere katılma durumları gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğinin Nedeni Olabilecek Düşüncelere Katılım Durumları ve Cinsiyete Göre Karşılaştırılması (%)

Düşünceler (n=266)	Toplam	Erkek	Kadın	p
Cinsiyete dayalı rollerin yetiştirilme sırasında öğrenildiği	74.9	65.1	84.4	.001
Aile içi rol dağılımında dini inançların referans olduğu	44.4	50.4	38.5	.117
Aile içi rol dağılımında gelenek-göreneklerin referans olduğu	44.0	50.4	37.8	.079
Aile içi rol dağılımında ihtiyaç kaynaklı mantıksal esasların referans olduğu	41.1	39.1	43.0	.290
Aile içi rol dağılımında toplumsal yaptırımlar ve baskıların referans olduğu	22.7	20.9	24.8	.622

Araştırma grubunun % 21.1'i kadın ve erkeği eşit olarak düşünmediklerini, % 15.8'i bu konuda kararsız kaldığını ifade etmiştir. Kadın ve erkeğin günlük yaşamdaki rol ve sorumlulukları eşit

olarak paylaşabileceklerine inanmadıklarını belirtenler % 20.0 iken % 20.4'ü kararsız kalmaktadır.

Öğrencilerin toplumsal cinsiyete bakış açılarını belirlemek amacıyla kadının eğitim, çalışma, aile, sosyal hayat içindeki rolleri ve kadın erkek ilişkileri konusundaki önermelere katılma durumları incelenmiştir. Tablo 3, 4 ve 5’de öğrencilerin kadının eğitim, çalışma, aile ve sosyal hayatı içindeki rol ve sorumlulukları ile ilgili, Tablo 6’da kadın erkek ilişkileri konusundaki önermelere katılma oranları verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin “Kadının Eğitim ve Çalışma Hayatı İçindeki Rol ve Sorumlulukları” İle İlgili Önermelere Katılımlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması (%)

Önermeler (n=266)	Toplam	Erkek	Kadın	p
Erkekler matematik ve fen konularında daha iyilerdir	13.6	23.4	4.5	<.001
Kadınlar dil ve sosyal konularında daha iyilerdir	33.6	33.3	34.3	.90
Erkekler sporda kadınlardan daha iyilerdir	28.8	48.0	11.0	<.001
Kız çocukları ağır yarışma sporlarından uzak tutulmalıdır	22.6	32.6	13.3	<.001
Meslek seçimi cinsiyete göre yapılmalıdır	19.2	26.4	12.7	.007
Kadınlar öğretmenlik, eczacılık, hemşirelik gibi meslekleri seçmelidir	22.6	34.1	11.9	<.001
Terfilerde erkeğe öncelik verilmesi normaldir	11.0	17.1	5.3	<.001
Siyaset daha çok erkeklerin işidir	23.8	31.8	16.4	<.001
Kadınlar biyolojik özellikleri nedeniyle siyasete uygun değildir	15.9	23.4	9.0	<.001
Kadınların liderlik vasıfları yoktur	9.1	14.8	3.7	<.001
Kadınlar yöneticilik yapamazlar	7.5	12.4	3.0	<.001
Erkekler para ile ilgili konularda kadınlardan daha iyilerdir	22.3	36.4	9.0	<.001

Tablo 4. Öğrencilerin “Kadının Aile Hayatı İçindeki Rol ve Sorumlulukları” İle İlgili Önermelere Katılımlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması (%)

Önermeler (n=266)	Toplam	Erkek	Kadın	p
Erkek ailenin reisidir	23.9	38.9	9.2	<.001
Kadının temel görevi anneliktir	30.0	34.4	26.3	.001
Kadın her şeyden önce iyi bir ev kadını ve anne olmalıdır	45.8	53.9	28.8	.048
Bir kadın kendinden önce eşinin ve çocuklarının gereksinimlerini karşılamalıdır	22.0	28.9	15.7	.008
Kadın eğitilmiş olsa dahi kadınlığını bilerek kocasına hizmet etmelidir	15.7	28.6	10.5	<.001
Ev içi düzenin sağlanması babadan çok annenin görevidir	29.1	37.6	20.6	.01
Bebeğin altını değiştirmek, banyosunu yaptırmak, beslemek annenin sorumluluğundadır	23.9	35.7	13.0	<.001
Çocukların yetiştirilmesi babadan çok annenin görevidir	29.6	37.6	21.5	.006
Kadınlar anne olduktan sonra çalışmamalıdır	10.6	18.6	3.0	<.001
Evde yaşlı bakımı kadının görevidir	7.7	14.3	1.5	<.001
Evde engelli bireylerin bakımı kadının görevidir	7.8	13.6	2.3	<.001
Ev işleri, çocuk bakımı gibi işler kadının iş ortamındaki başarısını düşürür	21.4	26.8	15.8	.01
Çalışan kadın çocuklarına yeterince zaman ayıramaz	29.5	39.8	20.1	.002
Gebelikten korunma temel olarak kadının sorumluluğundadır	13.7	16.3	11.5	<.001
Evi geçindirmek erkeğin temel görevidir	40.5	53.6	28.5	<.001
Ev içi onarımlara bakmak babanın görevidir	48.4	58.4	38.9	.006

Tablo 5. Öğrencilerin “Kadın ve Erkeğin Toplumsal ve Sosyal Hayat İçindeki Rol ve Sorumlulukları” İle İlgili Önermelere Katılımlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması (%)

Önermeler (n=266)	Toplam	Erkek	Kadın	p
Toplumun liderliği erkeklerin elinde olmalıdır	18.3	31.5	6.0	<.001
Toplumsal düzen açısından kadının erkek tarafından sahiplenilmesinde yarar vardır	40.2	48.8	32.6	.02
Kadının akşam tek başına dışarı çıkması doğru değildir	23.4	36.4	11.2	<.001
Dul, boşanmış kadınların yalnız yaşamaları doğru değildir	11.0	15.5	6.8	<.001
Kadınlar erkek doktorlara muayene olmamalıdır	8.3	13.3	3.7	<.001
Aile izni ile 18 yaşından küçük kızlar evlendirilebilir	9.3	10.3	8.4	.04
Erkekler toplum içinde ağlamamalıdır	15.2	23.6	7.5	<.001

Tablo 6. Öğrencilerin “Kadın Erkek İlişkileri” Konusundaki Önermelere Katılımlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması (%)

Önermeler (n=266)	Toplam	Erkek	Kadın	p
Alınacak kararlarda son sözü erkek söylemelidir	15.5	25.6	6.1	<.001
Kadın her zaman uyumlu davranmalı ve anlaşılmasını kolaylaştırmalıdır	10.2	18.1	3.0	<.001
Kadınlar erkeklere boyun eğmeyi öğrenmelidir	6.5	10.2	3.0	<.001
Kızlarla erkekler ayrı okullarda eğitim görmelidir	27.6	27.1	28.4	0.8
Kadın kocasından izin almadan çalışmamalıdır	30.0	44.2	16.7	<.001
Kocasını zengin ise kadının çalışmasına gerek yoktur	21.5	24.8	17.9	.02
Kadın kocasıyla aynı siyasi görüşü paylaşmalıdır	10.6	15.5	6.0	.001
Kadının kocasından fazla para kazanmamalıdır	12.5	18.8	6.7	.008
Çalışan kadın kazandığı geliri eşine vermelidir	5.3	9.4	1.5	<.001
Erkeğin kollayıcı bir rolü olmalıdır	58.2	66.1	51.5	.054
Kadının çocuğu olmuyorsa erkek tekrar evlenebilir	9.5	15.9	3.7	<.001
Kadının evlenme teklifinde bulunmasını uygun karşılıyorum	38.6	39.2	37.9	0.5
Evli bir erkek eşini aldatabilir	4.2	8.7	0.0	<.001
Evli bir kadın eşini aldatabilir	4.6	9.5	0.0	<.001
Erkeğin evleneceği kadının mutlaka bakire olması gerekir	29.3	47.2	12.4	<.001
Evlilikte erkeğin öğrenim düzeyin kadından yüksek olmalıdır	9.7	15.2	4.6	.002
Kadının şiddeti hak ettiği zamanlar vardır	5.0	9.6	0.8	<.001
Kadın eşinden şiddet görüyorsa bunu saklamalıdır	3.9	7.3	0.8	.001

Geniş aileye mensup olan öğrencilerin, kadınların boğun eğmeyi öğrenmesi gerektiği ($p=0.007$), meslek seçiminin cinsiyete göre yapılması gerektiği ($p=0.01$), kadınların yöneticilik yapamayacağı ($p=0.02$), kadının kocasından fazla para kazanmaması gerektiği ($p=0.04$), erkeklerin para ile ilgili konularda daha iyi olduğu ($p=0.04$) önermelerine katılımları çekirdek aileye mensup olanlara göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Aile yapılarını babaerkil olarak tanımlayan öğrencilerin kadın ve erkeğin eşit olmadığı ($p=0.007$), meslek seçiminin cinsiyete göre yapılması gerektiği ($p=0.03$), toplumsal düzen açısından kadının erkek tarafından sahiplenilmesinde yarar olduğu ($p=0.03$), erkeğin evleneceği kadının bakire olması gerektiği ($p=0.003$), erkeğin ailenin reisi olduğu ($p=0.04$), alınacak kararlarda son sözü erkeğin söylemesi gerektiği ($p=0.009$), çocukların yetiştirilmesinin annenin görevi olduğu ($p=0.01$)) önermelerine katılımları aile yapılarını eşitlikçi olarak tanımlayanlara göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

En uzun süre yaşadıkları yerleşim yeri (kentsel/kırsal)’ne göre karşılaştırıldığında; kırsal bölgede yaşamış öğrencilerde, “kocasını zengin olan kadının çalışmasına gerek olmadığı” ve “kadın okumuş olsa da kadınlığını bilerek kocasına hizmet etmesi gerektiği” önermelerine

katılma oranları kentsel bölgede yaşamış olanlara göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (sırasıyla $p=0.013$ ve $p=0.02$).

Annelerinin öğrenim düzeylerine göre karşılaştırıldığında anneleri lise altı mezun olan grupta; “kadının her zaman uyumlu davranması gerektiği, anlaşılamayan konularda susmayı tercih etmesi gerektiği ($p=0.002$), kız çocuklarının ağır yarışma sporlarından uzak tutulması gerektiği ($p=0.03$), kadının kocasından izin almadan çalışmaması gerektiği ($p=0.04$), siyasetin daha çok erkeklerin işi olduğu ($p=0.01$), kadınların biyolojik özellikleri nedeniyle siyasete uygun olmadıkları ($p=0.01$), kadınların yöneticilik yapamayacağı ($p=0.02$), kadınların anne olduktan sonra çalışmaması gerektiği ($p=0.03$), dul ve boşanmış kadınların yalnız yaşamalarının doğru olmadığı ($p=0.04$), ev içi düzenin sağlanmasının annenin görevi olduğu ($p=0.04$)” önermelerine katılma oranları anneleri lise ve üzeri mezun olan gruba göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Babalarının öğrenim düzeylerine göre karşılaştırıldığında babaları lise ve üzeri mezun olan grupta “evliliğin kadının çalışmasına engel olmadığı ($p=0.02$)” önermesine katılma durumu babaları lise altı mezun olan gruba göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Anneleri çalışmayan grupta “kızların dil ve sosyal konularda erkeklerden daha iyi olduğu ($p=0.02$), kadının kocasından izin almadan çalışmaması gerektiği ($p=0.03$), kocası zengin olan kadının çalışmaması gerektiği, siyasetin daha çok erkek işi olduğu ($p=0.04$), gebelikten korunmanın temelde kadının sorumluluğunda olduğu ($p=0.04$), çalışan kadının çocuklarına yeterince zaman ayıramayacağı ($p=0.03$), kadının her şeyden önce iyi bir ev kadını ve anne olması gerektiği ($p=0.03$), ev içi düzenin sağlanmasının annenin görevi olduğu ($p=0.04$)” önermelerine katılımları anneleri çalışan gruba göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Evliliğin kadının çalışmasına engel olmayacağını düşünenlerin oranı % 69.7’dir. Annesi çalışan veya emekli olanlarda bu oran % 73.9’dur. Evliliğin kadının çalışmasına engel olmayacağına inanmalarına rağmen öğrencilerin % 20.2’si çalışan kadının çocuklarına yeterince zaman ayıramadığı önermesine katıldıklarını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin ekonomik durum değerlendirmeleri iyiden kötüye doğru değiştikçe “kadın her zaman uyumlu davranmalı, anlaşılamayan konularda susmayı tercih etmelidir” önermesine katılma oranları anlamlı olarak artmaktadır ($p=0.005$).

Araştırma grubunun % 62.8’i, erkeklerin % 53.9’u, kadınların % 71.1’i, kadın erkek eşitliğine inandığını belirtmişlerdir ($p=0.01$). Kadın erkek eşitliğine inanan öğrencilerin % 6.6’sı kadının her zaman uyumlu davranması ve anlaşılamayan konularda susmayı tercih etmesi gerektiği, %

7.8'i erkeklerin fen ve matematik konularında kadınlardan daha iyi olduğu, % 31.3'ü kızların dil ve sosyal konularında erkeklerden daha iyi olduğu, % 13.8'i kız çocuklarının ağır sporlardan uzak tutulması gerektiği, % 19.9'u erkeklerin sporda daha iyi olduğu, % 25.9'u kızların erkeklerle ayrı okullarda okuması gerektiği, % 12.0'si meslek seçiminin cinsiyete göre yapılması gerektiği, % 19.3'ü kadınların öğretmenlik, hemşirelik, eczacılık gibi meslekleri seçmeleri gerektiği, % 22.3'ü kadının kocasından izin almadan çalışmaması gerektiği, % 7.3'ü terfilerde erkeklere öncelik verilmesi gerektiği % 17.5'i kadının kendinden önce eşinin ve çocuklarının gereksinimlerini karşılaması gerektiği, % 9.0'u toplumun liderliğinin erkeklerin elinde olması gerektiği, % 14.5'i erkeğin ailenin reisi olduğu, % 8.4'ü kadının kocasından fazla para kazanmaması gerektiği, % 17.5'i erkeklerin para ile ilgili konularda daha iyi olduğu, % 11.5'i kadının ne kadar okusa da kocasına hizmet etmesi gerektiği, % 11.0'i alınacak kararlarda son sözü erkeğin söylemesi gerektiği, % 9.6'sı kadının kocasıyla aynı siyasi görüşü paylaşması gerektiği, % 12.1'i kadınların biyolojik özellikleri nedeniyle siyasete uygun olmadıkları önermelerine katılmaktadır.

Kadın ve erkeğin günlük yaşamdaki rol ve sorumlulukları eşit olarak paylaşabileceklerine inananların oranı tüm grupta % 59.6, erkeklerde % 46.1, kadınlarda % 71.9'dur ($p<.01$). Bu düşünceye sahip öğrencilerin dahi % 26.1'i kadının temel görevinin annelik olduğu, % 17.1'i erkeğin ailenin reisi olduğu, % 13.9'u siyasetin erkek işi olduğu, % 52.6'sı çocukların küçükken cinsiyetlerine göre yetiştirilmesi gerektiği, % 15.9'u kız çocuklarının ağır sporlardan uzak tutulması gerektiği, % 22.2'si erkeklerin sporda daha iyi olduğu, % 37.3'ü kızların dil ve sosyal konularda daha iyi olduğu, % 20.9'u kadınların öğretmenlik, hemşirelik gibi meslekleri seçmeleri gerektiği, % 36.8'i toplumsal düzen açısından kadının erkek tarafından sahiplenilmesinde yarar olduğu ve % 9.5'i toplumun liderliğinin erkeğin elinde olması gerektiği önermesine katıldığını belirtmişlerdir.

Araştırma grubunda evliliğin kadının çalışmasına engel olmayacağını düşünenler tüm grupta % 69.7, erkeklerde % 58.9, kadınlarda % 79.7'dir ($p=0.001$). Annesi çalışan veya emekli olanlarda ise bu oran % 73.9'dur. Evliliğin kadının çalışmasına engel olmayacağına inanmalarına rağmen öğrencilerin % 17.6'sı kadının kocasından izin almadan çalışmaması gerektiğini, % 21.7'si kadınların öğretmenlik, hemşirelik gibi meslekleri seçmeleri gerektiğini, % 8.6'sı kocası zengin ise kadının çalışmasına gerek olmadığını, % 32.3'ü kadının her şeyden önce iyi bir ev hanımı ve anne olması gerektiğini, % 21.7'si kadının kendinden önce eşinin ve çocuklarının gereksinimlerini karşılaması gerektiği, % 13.0'ü ev işleri ve çocuk bakımının kadının iş

ortamındaki başarısını düşürdüğü, % 20.2'si çalışan kadının çocuklarına yeterince zaman ayıramadığı önermelerine katıldıklarını belirtmişlerdir.

En az bir kız kardeşe sahip erkeklerin % 11.1'i kadının şiddeti hak ettiği zamanların olduğunu, % 8.3'ü şiddet gören kadının bunu saklaması gerektiğini, % 28.9'u meslek seçiminin cinsiyete göre yapılması, % 55.3'ü kadının kocasından izin almadan çalışmaması, % 53.3'ü kadının her şeyden önce iyi bir ev hanımı ve anne olması gerektiği, % 24.3'ü kadın ne kadar okusa da kadınlığını bilip kocasına hizmet etmesi gerektiği, % 16.4'ü kadının çocuğu olmuyorsa erkeğin tekrar evlenebileceği, % 11'i evli bir erkeğin eşini aldatabileceği, % 27.8'i alınacak kararlarda son sözü erkeğin söylemesi gerektiğini önermesine katılmışlardır.

Toplumumuzda kadının yükünün ağır olduğunu düşünen öğrenciler arasında % 19.6'sı kadının kendinden önce eşinin ve çocuklarının gereksinimlerini karşılaması gerektiğini, % 27.2'si ev içi düzenin sağlanmasının babadan çok annenin görevi olduğunu, % 17.8'i bebek bakımının, % 24.1'i çocuk yetiştirmenin annenin sorumluluğunda olduğunu belirtmiştir.

Cinsiyet tercihi yapma şanslarının olabildiği bir durumda erkelerin % 96.7'si yine erkek olmak istediğini belirtirken, kadınların ise % 74.2'si tekrar kadın olmak istediğini belirtmektedir. Grubun % 62.0'si toplumda kadının yükünün ağır olduğuna inandığını belirtirken erkek olmak isteyen kadınların % 82.9'u bu düşünceye katılmaktadır.

Tartışma

Toplumsal cinsiyet, kadınların ve erkeklerin sosyal olarak oluşturduğu özellikleri, aralarındaki normları, rolleri ve ilişkileri ifade etmektedir. Tarihsel süreç içinde, toplumdan topluma farklılık gösterse de kadınlık ve erkeklik kurguları, toplumun kültürüyle, gelenekleriyle, görenekleriyle ve mevcut ideolojik aygıtlarıyla inşa edilmektedir. Kadınlık ve erkeklik durumlarının belirleyicisi olan toplumsal cinsiyet rolleri, cinsiyetleri, kimlikleri ve aidiyetleri inşa ederek kadınların ve erkeklerin nasıl davranıp nasıl hissedeceğini belirlemektedir (Kaylı, 2017).

Toplumsal cinsiyette eşitlik denildiğinde, fırsatları kullanma, kaynakların ayrılması ve kullanımında, hizmetleri elde etmede bireyin cinsiyeti nedeniyle ayrımcılık olmaması/yapılmaması ifade edilmektedir (Kahraman ve diğ., 2014). Toplumsal cinsiyet rollerinin toplumsal yaşama yansımaları kadın ve erkeklerin yaşamını farklı yönlerde şekillendirmektedir. BM tarafından 1979 yılında yayınlanan, Türkiye'de 1985 yılında yürürlüğe konan 'kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın önlenmesi sözleşmesi' (CEDAW) toplumun her alanında kadın ve erkeğe eşitlik sağlanmasını önermektedir. Dünya Ekonomik

Forumu'nun yayımladığı 2015 Küresel Cinsiyet Eşitsizliği Raporu, Türkiye'nin kadın-erkek eşitliği sıralamasında 145 ülke arasında 130'uncu sırada yer aldığını göstermektedir (Gülsoy, 2017). Bu nedenle gençlerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi büyük önem arz etmektedir.

Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada geleneksel norm ve kültürel değerlerin öğrenciler üzerinde etkisini sürdürmekte olduğu gözlenmiştir. Öğrencilerin yarıdan fazlası ülkemizde kadın ve erkeğe eşit fırsat verilmediğini ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği olduğunu düşünmektedir. En büyük nedeni cinsiyete dayalı rol dağılımının yetiştirilme sırasında öğrenilmesi olarak görmüşlerdir. Kadınların bu düşünceye katılma oranı erkeklere göre anlamlı düzeyde yüksek olmuştur ($p<.05$). Grubun yarıya yakını dini inançlar ve gelenek göreneklerin de etken olabileceğini düşünmektedir. Tüm bu etkenler erkek ve kadına yönelik kalıplaşmış yargıların oluşmasına neden olmuş olabilir. Bireylerin cinsiyet kalıplarını ve tutumlarını belirleyen esas faktörlerden biri kültürdür ve kadın ile erkeğe yönelik belirlediği rol ve modeller zaman içinde, eğitimle, kadının sosyal ve iş hayatındaki aktif rolü ile değişebilmektedir. Üsküdar üniversitesinde yapılan bir çalışmada öğrencilerin cinsiyet rollerine ilişkin tutumları eşitlikçi bulunmuştur (Gümüş, 2109). Toplumsal cinsiyet rolleri bir toplumun kültürüyle, ahlak sistemleriyle, dini yapılanmasıyla, gelenek ve görenekleriyle, cinsiyet rejimiyle, demokratik sistemlerin işleyişiyle biçimlendirilmekte ve hangi cinsiyetin hangi kaynaklara ve ayrıcalıklara sahip olacağını belirlemektedir (Kaylı, 2017).

Öğrencilerin yaklaşık üçte biri kadın ve erkeğin eşit olmadığını ve günlük yaşamdaki rol ve sorumlulukları eşit olarak paylaşabileceklerine inanmadıklarını belirtmiş ya da bu konuda kararsız kalmışlardır. Bu oranın yüksek olmasının sebebi kadın ve erkeğin fiziksel açısından eşit olmadığı düşüncesinden kaynaklanabilir. Cinsiyetçi iş bölümü ile kadın ve erkek olma durumları iki cinsiyetin birbirinden farklı alanlarda, farklı işleri deneyimlemesine yol açmaktadır. Erkekler güç, erk/iktidarla ilişkili kamusal alana yönlendirilirken, kadınlar fizyolojileriyle ilişkilendirilerek ev içi alanın hizmet ve bakım ağırlıklı işlerine yönlendirilmektedirler (Kaylı, 2017).

Araştırmada kadın ve erkek öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin farklı tutum içinde oldukları belirlenmiştir. Erkekler kadın öğrencilere göre geleneksel rol dağılımını daha fazla benimsemektedir ancak kadınlarda da düşük olmayan oranlarda eşitsiz rol dağılımına katılım bulunmaktadır. Erkek öğrencilerin yarısı, kadının her şeyden önce iyi bir ev kadını/anne olması gerektiği, kadının kocasından izin almadan çalışmaması gerektiği, toplumsal düzen açısından

kadının erkek tarafından sahiplenilmesinde yarar olduğu ve erkeğin evleneceği kadının bakire olması gerektiği önermelerine kadınlardan anlamlı düzeyde fazla katılmaktadır ($p<.05$). Üçte biri de toplumun liderliğinin erkeklerin elinde olması gerektiğini düşünmektedir. Bu yüksek oranlar erkek tarafından kadına atfedilen sorumluluğun öncelikle evin içinde olduğunu göstermektedir. Özellikle sporda, para konularında, meslek dağılımında, terfilerde, siyasette, yöneticilikte, aile reisliğinde, evi geçindirmede erkeklerin daha iyi olduğu; erkeğin kollayıcı, kadının uyumlu bir rolde olması ve alınacak kararlarda son sözü erkeğin söylemesi gerektiği önermelerine erkekler kadınlardan daha fazla oranda katılmaktadır. Gaziosmanpaşa ve Kocaeli Üniversiteleri sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinde yapılan bir çalışmada ‘erkeğin evde her dediği yapılmalıdır’, ‘kadının yaşamıyla ilgili kararları kocası vermelidir’, ‘evin reisi erkektir’, ‘ailede kazancın nasıl kullanılacağına erkek karar vermelidir’, ‘kadınlar kocalarıyla anlaşamadıkları konularda tartışmak yerine susmayı tercih etmelidir’, şeklindeki önermelere kadın öğrencilerin tamamına yakını katılmazken erkek öğrencilerin yarısı katılmıştır. Ancak bizim çalışmamızdan farklı olarak evi geçindirmenin babanın, ev içi görevlerin annenin sorumluluğunda olması gerektiği konularında kadın ve erkek öğrenciler hemfikir olmuşlardır (Seçgin ve diğ., 2011). Benzer şekilde Kafkas, Hacettepe, Uludağ, Karabük, Ege, İnönü, Atatürk, Dokuz Eylül Üniversitelerinde öğrenim gören, Başkent Üniversitesi Öğrenci Yurdu, Erzurum Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumunda kalan öğrencilerde yapılan çalışmalarda da erkek öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısının geleneksel olduğu belirlenmiştir (Aylaz ve diğ., 2014; Aytaç, 2013; Çelik ve diğ., 2013; Çetinkaya, 2013; Esen ve diğ., 2017; Gül ve diğ., 2008; Öngen, Uçtu ve Karahan, 2016; Varol ve diğ., 2016; Vefikuluçay, 2007; Yılmaz ve diğ., 2009). Erkek öğrenciler kültürün kendilerine sunduğu rol dağılımının kendi lehlerine olmasından fazla rahatsızlık duymamaktadır. Kız kardeş sahibi olanlarda dahi benzer oranların görülmesi cinsiyete dayalı ayrımcılığın aile içinde başladığının bir göstergesi olabilir. Kültürel değerler ile kız ve erkek çocuklar farklı yönlendirilerek sonuçta toplumsal cinsiyet eşitsizliğine onay veren kadın ve erkekler yetiştirilmektedir. Bu çalışmada da her dokuz kadından biri meslek seçiminin cinsiyete göre yapılması gerektiğini, kadınların öğretmenlik, eczacılık, hemşirelik gibi meslekleri seçmeleri gerektiği, siyasete uygun olmadıkları, para konularında iyi olmadıkları, akşam tek başına dışarı çıkmalarının doğru olmadığı, erkeğin evleneceği kadının mutlaka bakire olması gerektiğini belirtmişlerdir. Kadınların dörtte biri temel görevlerinin annelik olduğu, her şeyden önce iyi bir ev kadını olmaları gerektiği, ev içi düzenin ve çocuk yetiştirme görevlerinin kendi görevleri olduğu, eğer çalışan kadınsa çocuklarına yeterince zaman ayıramayacağı ve kocasından izin almadan çalışmaması gerektiğini düşünmektedir. Kadınların üçte biri erkek tarafından sahiplenilmeleri gerektiğine, yarısı erkeğin kollayıcı rolde olması

gerektiğine katılmaktadır. Bu yüksek katılım oranları kadınların bazı konularda erkeklerden daha fazla eşitlikçi rol dağılımını savunmalarına rağmen geleneksel bakışı da içselleştirdiklerini göstermektedir. Eşitsiz cinsiyet ilişkileri, iki cinsin toplumsal olanak ve fırsatlardan farklı düzeylerde yararlanabilmelerini; gelir, iş, eğitim, sağlık, beslenme, mülkiyet gibi alanlara kadınların erkeklerle eşit bir biçimde ulaşabilmelerini ve kendi potansiyellerini özgürce kullanarak toplumsal yaşamda eşit ve gelişkin bireyler olabilmelerini engellemektedir (Kaylı, 2017).

Tıp fakültesinde öğrenim görmekte olan erkek öğrencilerin %13'ünün, kadın hastaların erkek doktorlara muayene olmaması gerektiğini düşünüyor olmaları oldukça düşündürücüdür. Bu durum sadece tıp eğitiminin yeterli olmadığını göstermektedir. Doktor hasta ilişkisinde cinsiyetçi yaklaşımın doğurabileceği zararlar konusunda farkındalığın artırılması, hastanın cinsiyetinin olmadığı olgusunun temel eğitimde yer almasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Benzer şekilde grubun yaklaşık üçte biri kızlarla erkeklerin ayrı okullarda eğitim görmeleri gerektiğine katılmış ve bu konuda kadın ve erkekler hem fikir olmuşlardır. Tek başına bu düşünce, araştırmaya katılan öğrencilerin % 27'sinin cinsiyet ayrımcılığını savunduklarını ve bunun gelecek nesillerde devam etmesi gerektiğini düşündüklerini gösterme açısından manidardır. Bu düşünceye kadın ve erkeklerin aynı ve yüksek olarak kabul edilebilecek bir oranda katılmış olmaları gelecek için büyük bir kaygı nedenidir. Öğrencilerimizde böyle bir düşünce yapısının olması içinde bulunduğumuz bölgenin kültürel, dini ve geleneksel yapısının gençlerin zihin dünyasına nüfus edebildiğini göstermektedir. Kültür, din, gelenek ve görenekler zorunlu değerlerdir ancak insanoğlunun onları zaman zaman yanlış yorumlayarak nesilden nesile aktarması da bir gerçektir. Toplumların ilerlemesi doğru değerler eşliğinde eğitim, bilim, teknoloji, sosyal ve aile hayatlarında eşitlikçi rol dağılımı ile mümkündür. Kadın ve erkeğin her alanda birbirinden uzaklaştırılması sadece toplumun çağın gerisinde kalmasına fayda sağlamaktadır.

Geniş ailelerde yetişen öğrencilerin eğitim, meslek ve para konularında erkek cinsiyet lehine olan önermelere katılma durumları çekirdek ailede yetişenlere göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<.05$). Benzer şekilde Karabük, Başkent, İnönü Üniversitelerinde yapılan çalışmalarda da geniş aileden gelmek erkekler lehine önermelere katılımı arttırmaktadır (Aylaz ve diğ., 2014; Gül ve diğ., 2008; Uçtu ve Karahan, 2016). Cinsiyete ilişkin rol ve sorumluluklar öncelikle aile içinde, ebeveyn tutumları ile öğrenilmektedir. Geniş aile içerisindeki aile büyükleri, cinsiyet rol dağılımında hem önder hem model olabilmekte, kadın aleyhine dağıtılan rollerin kabullendirilmesi daha kolay olmaktadır. Yetişen çocuklar için bu rol dağılımı doğal

bir süreç olarak kabul edilmektedir. Babaerkil yapıdaki ailelerin çocuklarının erkek cinsiyetin baskınlığını vurgulayan önermelere katılma oranlarının fazla olması bu görüşü desteklemektedir. Annelik, kadın kimliğini denetleme, kontrol altına alma noktasında eril ideolojinin en önemli argümanı olmaya devam etmektedir (Kaylı, 2017).

Kırsal bölgede uzun süre yaşamış öğrencilerde kadının geri planda olması gerektiğini vurgulayan önermelere katılma durumları daha fazladır. Benzer bulgu Uludağ, Başkent, İnönü Üniversitelerinde yapılan çalışmalarda da belirlenmiştir (Aylaz ve diğ., 2014; Gül ve diğ., 2008; Öngen ve Aytaç, 2013). Kırsal bölgede ataerkil ve geniş aile yapılarının daha fazla olması, kültürel ve sosyal kuralların daha baskın uygulanması; kişilerin yetişirken bu normları içselleştirmesine yol açabilmektedir. Uzun süredir il de yaşayan öğrencilerin geleneksel yönlerinin azalması beklenmektedir.

Annenin eğitim seviyesi, toplumsal cinsiyet algısının gelişimini etkileyen faktörlerden biridir. Bu çalışmada öğrencilerin annelerinin öğrenim süreleri azaldıkça kadına uygun görülen uyumlu, itaatkar, geri plan rollere katılma oranları da artmaktadır. Benzer bulgu Karabük, Ege, Başkent, İnönü ve Atatürk Üniversitelerinde yapılan çalışmalarda da belirlenmiştir (Aylaz ve diğ., 2014; Çelik ve diğ., 2013; Çetinkaya, 2013; Esen ve diğ., 2017; Gül ve diğ., 2008; Uçtu ve Karahan, 2016; Varol ve diğ., 2016). Bu çalışmada babanın öğrenim durumuna göre fark sadece evliliğin kadının çalışmasına engel olmadığı önermesinde bulunmuştur. İnönü ve Atatürk Üniversitelerinde de babanın öğrenim durumu ile öğrencilerin toplumsal cinsiyete bakış açıları arasında ilişki bulunmamıştır (Aylaz ve diğ., 2014; Çetinkaya, 2013). Kişilerin çocukluktan itibaren sosyal dokusunun oluşmasında annenin rolünün önemi tekrar görülmüştür. Kültürün getirdiği dayatmaların çocuğa geçmesinde annenin iletken ya da yalıtkan şekilde davranması bireyde gelişecek toplumsal cinsiyet bakış açısında çok önemli bir yol ayrımı olacaktır.

Anneleri çalışmayan öğrencilerde kadının iş hayatındaki rolü ile ilgili olumsuz önermelere katılma oranları daha fazladır. Uludağ, Ege, Başkent Üniversitelerinde yapılan çalışmalarda da benzer bulgu saptanmıştır (Gül ve diğ., 2008; Öngen ve Aytaç, 2013; Varol ve diğ., 2016). Aile içinde büyük bir rol model olan annenin çalışmaması büyüyen çocuk için ‘baba dışarıda, anne evde görevlidir’ algısının yerleşmesine neden olacaktır. Görev dağılımının keskin sınırlarla çizilmesi sonucu çocukta eğer anne bir işte çalışırsa ev işleri nasıl yapılacak sorusuna neden olacaktır. Bu algı bireylerin kendi aile hayatında da devam etmesi durumunda kadın ya evde oturmaya zorlanacak veya çalışan kadın olsa bile ev işlerinin idamesinden tek sorumlu kişi olarak yorucu bir yaşama zorlanacaktır.

Öğrencilerin kendi tanımlarına göre ekonomik durumları kötü olan grupta sadece kadının uyumlu davranmasının gerekliliği önermelerine katılma durumu açısından fark anlamlı bulunmuştur. Karabük, Başkent Üniversitelerinde ailenin ekonomik durumunun toplumsal cinsiyet rolleri etkilediği bulunmuşken Atatürk Üniversitesinde yapılan çalışmada anlamlı fark bulunmamıştır (Çetinkaya, 2013; Gül ve diğ., 2008, Uçtu ve Karahan, 2016). Ekonomik durumun kötü olması düşük öğrenim düzeyi, kötü sosyal çevre ile paralel olarak toplumsal cinsiyete bakışı olumsuz etkileyen bir faktör olabilir.

Sonuç

Bu araştırmada kadın olma, annenin öğrenim düzeyinin artması, annenin çalışma hayatının olması, kentsel bölgede uzun süre yaşama, çekirdek ve eşitlikçi aile yapısında yetişmiş olmanın toplumsal cinsiyet rollerini olumlu etkilediği saptanmıştır.

Öneriler

Üniversiteler toplumların gelişimi ve dönüşümüne öncülük eden temel kurumlardır. Tıp öğrencileri öğrenim hayatında zorlu seçimleri başarı ile geçebilen öğrencilerdir. Mesleklerinin gereği olarak cinsiyet kavramı bazı hastalıklar dışında önemini kaybetmemelidir. Hekimlerin hiçbir ayrımcılığa, eşitsizliğe ve önyargılara fırsat vermemelerinin yanında yanlış kanıların ortadan kaldırılmasında çok önemli misyon yüklenmelidirler. Hem entelektüel hem de niteliksel açıdan toplumun üst düzeyini temsil edebilecek yetkinlikte olmaları nedeniyle cinsiyet eşitliği konusunda çok önemli rolleri bulunmaktadır. Elde edilen bulgular ile geleceğin hekimlerinin toplumsal cinsiyet eşitsizliği açısından geleneksel düşündüklerini ve önce kendilerinin sonra toplumun yerleşik kalıplarını yıkmada konusunda biraz daha yol almaları gerektiğini söylemek mümkündür. Toplumsal cinsiyet rollerine dayalı eşitsizlik, toplumda kadın ve erkek arasındaki ilişkileri ve toplumsal cinsiyet rollerinin dağılımına etki etmektedir.

Kaynaklar

- Akın, A. ve Özvarış, Ş. B. (2006). Dünyada ve Türkiye’de kadın sağlığının durumu. Güler Ç, Akın L (ed.). *Kadın Sağlığı, Üreme Sağlığı ve Aile Planlaması Halk Sağlığı Temel Bilgiler* (s. 188-314). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Akın, A. (2007). Toplumsal Cinsiyet (Gender) Ayrımcılığı ve Sağlık. *Toplum Hekimliği Bülteni*, 26(2), 1-9.
- Aylaz, R., Güneş, G., Uzun, Ö. ve Ünal, S. (2014). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolüne yönelik görüşleri. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 23(5), 183-189.

- Bingöl, O. (2014). Toplumsal Cinsiyet Olgusu ve Türkiye'de Kadınlık. *Karamanoğlu Mehmet bey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 3, 108-114.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik*. (Çev. İ.D. Erguvan Sarıoğlu). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Çelik, A. S., Pasinlioğlu, T., Gonca, T. A. N. ve Koyuncu H. (2013) Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet Eşitliği Tutumlarının Belirlenmesi. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*. 21(3), 181-186.
- Çetinkaya, K. S. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 1, 2.
- DeLisi, R. ve Soundranayagam, L. (1990). The conceptual structure of sex role stereotypes in college students. *Sex Roles*, 23, 593-611.
- Dökmen, Y. Z. (2004). *Toplumsal cinsiyet sosyal psikolojik açıklamalar*. Ankara: Sistem Yayıncılık.
- Esen, E., Soylu, Y., Siyez, D. M., ve Demirgürz, G. (2017). Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet algısının toplumsal cinsiyet rolü ve cinsiyet değişkenlerine göre incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 46-63.
- Gender and Health (1998). *Technical Paper*, World Health Organization Publication-Geneva, Switzerland.
- Gül, P., Taşkın, L. ve Eroğlu, K. (2008). Başkent Üniversitesi Öğrenci Yurdunda Kalan Gençlerin Toplumsal Cinsiyet Rol Kalıplarına İlişkin Tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 15(1), 047-057.
- Gümüş, Z. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi. *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi*, 2 (3), 31-47.
- Gürsoy, E. (2017). Toplumsal Cinsiyet Farklı Disiplinlerden Yaklaşımlar. Derya Altun, Huriye Toker (Ed.) *Kadına ilişkin namus algısının kadın sağlığı üzerine sınırlayıcı gücü* (s.79-106). Ankara: Nika.
- <http://www.who.int/gender-equity-rights/knowledge/glossary/en/>. (erişim tarihi:30.10.2018)
- Kahraman, L., Kahraman, A. B., Ozansoy, N., Akıllı, H., Kekillioğlu, A. ve Özcan, A. (2014). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi toplumsal cinsiyet algısı araştırması. *Turkish Studies*, 9(2), 811-831.
- Kaylı, D. Ş. (2017). Toplumsal Cinsiyet Farklı Disiplinlerden Yaklaşımlar. Derya Altun, Huriye Toker (Ed.) *Kadın Bedeninin Annelikle imtihanı* (s.61-78). Ankara: Nika.
- Öngen, B. ve Aytaç, S. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Yaşam Değerleri İlişkisi. *Sosyoloji Konferansları*, 48, 1-18.

- Seçgin, F. ve Tural, A. (2011). Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğretmen Adaylarının Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları. *Education Sciences*, 6(4), 2446-2458.
- Uçtu, A. K. ve Karahan, N. (2016). Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Cinsiyet Rollerini, Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Şiddet Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(8), 2882-2905.
- United Nations. (1999). *Women and Health, Mainstreaming the Gender Perspective into The Health Sector*, New York.
- Varol, Z. S, Çiçeklioğlu, M. ve Taner, Ş. (2016). Bir tıp fakültesi birinci sınıf öğrencilerinde toplumsal cinsiyet algı düzeyi ve ilişkili faktörlerin değerlendirilmesi. *Ege Tıp Dergisi*, 55(3), 122-128.
- Vefikuluçay, D., Demirel, S., Taşkın, L. ve Eroğlu, K. (2007) Kafkas Üniversitesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 14(2), 12–27.
- Yılmaz, D. V., Zeyneloğlu, S., Kocaöz, S., Kısa, S., Taşkın, L. ve Eroğlu K. (2009). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 775-792.